

Året, der gik – beretning fra center og ordbog

Same procedure as last year? – Same procedure as every year, James!

Mange mennesker ville betakke sig for at arbejde ved et langtidsprojekt som Jysk Ordbog: det samme år ud og år ind! Helt anderledes med holdet, der ses i bunden af næste side. For os er det en oplevelse dag for dag at bane os vej gennem de umådelige mængder af data, der gennem nu 80 år er indsamlet til ordbogen. Et spændende, ofte overraskende, somme tider rørende eller humoristisk stof. Data, som – når de bliver ordnet og redigeret – vil give vores læsere indblik i almindelige jydere livsvilkår i 1700-1800-tallet (dengang vores bedsteforældre og deres bedsteforældre levede), og som vil give fagfolk – historikere af mange arter – en ide om, hvad de ved selvsyn kan uddybe via ordbogens samlinger.

Det var så med de positive briller på! Anderledes trist er det med stadig gentagelse, når den ene fond efter den anden beklager ikke at kunne støtte den aldeles nødvendige fornyelse af Jysk Ordbogs redaktions- og publiceringsudstyr. Her sidder vi i nøjagtig samme situation som sidste år og året før – så den læser, der ikke straks er med, kan blot slå op i de seneste to beretninger. Et lyspunkt er det, at vort institut – som fuldt ud anerkender ordbogens værdi – nu mere aktivt vil forsøge at skaffe ekstern medfinansiering af ordbogsarbejdet. I den nuværende økonomiske situation er forskningens pres på fondsmidler større end nogensinde, så vi har virkelig brug for støtte fra de højere universitetsinstanser.

Så må vi bare håbe, at der også inden længe bliver taget fat på at løse rekrutteringen til Jysk Ordbog. Et langtidsprojekt som dette strækker sig jo over flere redaktør-generationer (tænk blot på den svenske nationalordbog 1893–2017). Det er vigtigt at få ny redaktører knyttet til Jysk Ordbog, mens vi gamle stadig kan give vore erfaringer og staldtips videre – også dem, der aldrig blev skrevet ned. Hvor stimulerende det er med unge mennesker i vores faglige miljø, fik vi at mærke, da vi i tre uger havde besøg af ph.d.-studerende Christoph Winter fra universitetet i Kiel.

Vi må fremover sørge for at holde redaktionstempoet oppe på forrige års niveau (se beretningen 2013); men det betyder, at der må spares arbejdskraft i andre sammenhænge. Vi har fx besluttet at standse udsendelsen af ny spørgelister – og dermed sætte punktum for et 65-årigt (umådelig vellykket) projekt. Læs mere om projektets historie på s. 14.

De nedlagte spørgelister betyder bestemt ikke, at vi lukker os af overfor omverdenen. Men efterhånden som størsteparten af det gamle særjyske ordforråd er afløst af rigsmåsgloser, høster vi bedst de sidste rester på en mindre systematisk måde, ved at vore gode kontakter spontant meddeler os, hvad de til enhver tid kommer i tanke om. En af ordbogens ældste meddelere har således sendt os oplysningerne om markedet i Læk s. 27 f. Og på det sidste har vi fået adskillige oplysninger fra folk, som faktisk henvendte sig til os med spørgsmål om jyskheder, de har hørt eller husker. Eksempler herpå ses s. 29 f.

Redaktører forgår, Jysk Ordbog består! Med denne overbevisning ønsker vi vore læsere, kolleger og foresatte en rigtig god jul og et godt nytår. Jeg håber, I synes om det Ord & Sag, vi har sammensat i år – dels faglige artikler (inspireret af årets redaktionsarbejde), dels tilbageblik på ordbogens historie, dels endelig mere underholdende præsentationer af det jyske sprog og brugen af det.

Viggo Sørensen
december 2014

Holdet – fra venstre: Inger Schoonderbeek Hansen, Torben Arboe, Ove Rasmussen, Nina Keller Grøftehaug, Viggo Sørensen, Ingeborg Christensen, Kirsten Lyshøj og Inge Friis. Niels Hald var på ferie, da billedet blev taget.